

Datum besluit B&W
Forumverg. d.d. 2 oktober 2018
Agendapunt nr. 8
Portefeuillehouder(s) initiatiefvoorstel leden Dolmans en Van Enk
Redacteur A.J. Schipperheijn
Doorkiesnummer (070) 326 18 02
Afdeling Griffie
Corsanummer 18.082214

Aan de Raad,

1. Onderwerp
Nieuwe Verordening op de uitoefening van de rekenkamerfunctie gemeente Rijswijk 2018
2. Voorstel
A. De Verordening op de uitoefening van de rekenkamerfunctie Rijswijk 2015 in te trekken.
B. Verordening op de uitoefening van de rekenkamerfunctie gemeente Rijswijk 2018 inclusief de vaststelling van het budget voor de Rekenkamercommissie en van de vergoeding van de leden daarvan, vast te stellen
3. Inleiding
Vanaf februari 2015 geldt in Rijswijk een verordening voor de rekenkamerfunctie, waarbij één lid (tevens directeur) de rekenkamercommissie vormt en waarbij het onderzoek in feite geprivatiseerd plaatsvindt (door het bureau PBLQ of een andere partij). Deze vorm van de rekenkamerfunctie heeft geleid tot vier rekenkameronderzoeken tot nu toe. Begin volgend jaar staat de raad weer voor de benoeming of herbenoeming van het lid van de rekenkamercommissie. De benoeming van de huidige directeur geldt tot 10 februari 2019. Het is daarom nu een goed moment om de gekozen constructie voor de rekenkamerfunctie in Rijswijk nog eens tegen het licht te houden.

Om op 10 februari met een rekenkamercommissie nieuwe stijl te kunnen starten, zal tijdig voor de benoeming tot werving moeten worden overgegaan en zullen de kosten van deze commissie in de begroting voor 2019 moeten worden opgenomen. De nieuwe verordening waarop dit gebaseerd is, moet daarom nog vóór de begrotingsbehandeling in de gemeenteraadsvergadering van 8 november 2018 worden vastgesteld, waartoe een bespreking in het forum van 2 oktober 2018 is vereist. Om deze reden hebben de leden Dolmans en Van Enk het volgende initiatiefvoorstel opgesteld.

Los van de verplichting die de Gemeentewet stelt, hebben zowel de gemeenteraad als het college van burgemeester en wethouders voor de kwaliteit van hun beleid en regelgeving een kritische blik van buiten nodig. Hoe onafhankelijker deze blik van buiten is georganiseerd, hoe meer een gemeentebestuur daarvan kan leren. Weging en bijsturing van beleid gebeurt volop door de verschillende fracties in de raad en door de kritische burger die gelegenheid heeft zijn of haar mening te laten horen in het besluitvormingstraject. Of echter met gemeentelijke beleidskeuzen en de daaruit voortvloeiende regelgeving en uitgaven uiteindelijk ook wordt bereikt wat aanvankelijk was beoogd, is te vaak nog een onbekend vraagstuk. Niettemin kunnen raad en college het geld van de Rijswijkse belastingbetaler maar één keer uitgeven. Daarom is een kritische blik van buiten, die het gemeentebestuur en in het verlengde daarvan de ambtelijke organisatie een spiegel voorhoudt, bepaald geen luxe.

De huidige Rijswijkse constructie van de rekenkamercommissie komt in ons land niet veel voor. Deze constructie heeft dan ook als nadeel dat deze het ene lid, de directeur, weinig mogelijkheid biedt voor interne reflectie, anders dan met het externe bureau waaraan dit lid is verbonden (i.c. PBLQ). Overleg met raadsleden over mogelijke onderzoeksonderwerpen moet het lid zelf spontaan en informeel organiseren. De zittingstermijn van twee jaar geeft bovendien slechts een beperkte horizon aan zijn positie als onafhankelijke rekenkamercommissie.

Tot slot is er het onderscheid tussen de rol van directeur en het uitvoeren van onderzoekersopdrachten door het externe bureau waaraan de directeur is verbonden. Dit heeft in de praktijk niet geleid tot belangenverstrengeling, zo moge blijken uit het feit dat het jaarbudget in de afgelopen jaren nooit geheel is uitgeput. Voorkeur verdient het echter het onderscheid in de toekomst wel meer helder te regelen. Dit valt ook duidelijk te lezen in de Handreiking lokale rekenkamer en rekenkamerfunctie (VNG 2011, pag. 40,41)

4. Beoogd effect

Met voorgestelde Verordening op de uitoefening van de rekenkamerfunctie gemeente Rijswijk 2018 wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 81a van de Gemeentewet. In vergelijking met de vigerende verordening wordt beoogd de onafhankelijke positie van de rekenkamercommissie te versterken en daardoor het beleid van het Rijswijks gemeentebestuur kwalitatief te verbeteren.

5. Argumenten

Met dit voorstel voor een nieuwe verordening voor de rekenkamerfunctie wordt beoogd de positie van de rekenkamercommissie te versterken, en wel op verschillende manieren:

- a) De samenstelling van de rekenkamercommissie wordt uitgebreid tot drie leden, waaronder een voorzitter;
- b) De leden krijgen elk een vaste vergoeding, vooraf vastgesteld door de raad;
- c) Professioneel onderzoek dat plaats vindt op basis van uurtarief wordt door de rekenkamercommissie uitbesteed aan private partijen;
- d) Het budget van de rekenkamercommissie wordt verhoogd van € 23.670,- naar € 50.000,- per jaar;
- e) Ten behoeve van de rekenkamercommissie wordt een klankbordgroep van enkele raadsleden ingesteld;
- f) De zittingstermijn van leden van de rekenkamercommissie wordt verlengd van twee naar vier jaar.

Ad a)

De leden worden net als nu door de raad benoemd. Analoog aan de bepalingen in de gemeentewet wordt ook de voorzitter expliciet door de raad als zodanig benoemd. Het grote voordeel van drie leden boven één enkel lid, is dat zij onderling kunnen overleggen over bestuurlijk gevoelige zaken, zoals het voorwerp van onderzoek en de conclusie uit onderzoeksbevindingen. Daarmee staan zij als rekenkamercommissie sterker in hun schoenen tegenover de raad.

Ad b)

Het lidmaatschap van een rekenkamercommissie moet enerzijds een functie zijn waarvan het een eer is deze te vervullen en waarvoor geen salaris wordt toegekend. Anderzijds is het van belang leden te benoemen die niet alleen gemotiveerd zijn, naar ook verstand hebben van onderzoek en inzicht in gemeentelijk beleid. Daarom stelt de raad een vaste vergoeding vast. In de tekst van de nieuwe verordening is hiertoe een vast vergoedingsbedrag per kwartaal opgenomen. De hoogte daarvan is afgestemd op het gemiddelde in andere gemeenten. Zie hiervoor het eindrapport Onderzoek naar budgetten en samenwerking van gemeentelijke rekenkamers en rekenkamercommissie (Berenschot

2015). Voorgesteld wordt in Rijswijk de voorzitter 800 en de overige twee leden 700 euro per kwartaal toe te kennen. Opgeteld is dat een kostenpost op jaarbasis van 9.200 euro voor de gemeente.

Ad c)

Leden van de rekenkamercommissie zijn bevoegd zelf onderzoek te doen, maar krijgen daarvoor niet anders betaald dan de vaste vergoeding zoals hierboven onder b. is toegelicht. Net als thans het geval is, zullen onderzoeken veelal worden uitbesteed aan professionele bureaus. De rekenkamercommissie is daarvoor opdrachtgever en spreekt vooraf een kostprijs af. Net als nu zal de rekening door de gemeente worden betaald tot het maximum van het jaarlijks budget. Het budget dat niet wordt besteed, blijft in de gemeentekas.

Ad d)

Het budget voor een rekenkamercommissie zit landelijk gemiddeld op ongeveer een euro per inwoner (Berenschot 2015, pag. 26). Voor Rijswijk zou daarom een budget van 50.000 euro redelijk zijn. Met een dergelijk budget heeft de rekenkamer voldoende armslag. Daarvan is 9.200 euro nodig voor de vergoeding van de leden, zodat ruim 40.000 euro resteert voor onderzoek. Het budget zal wellicht niet ieder jaar volledig uitgeput worden, maar de mogelijkheid om hierover te beschikken is voor de kracht van een rekenkamerfunctie van belang.

Ad e)

Net als nu kan een lid van de rekenkamer op elk moment contact leggen met raadsleden voor het opdoen van ideeën voor onderzoeken en een indruk verkrijgen van de wenselijkheid daarvan. Om te voorkomen dat de rekenkamercommissie in de praktijk 'droog' komt te staan, is het wenselijk een klankbordgroep te benoemen. Om te voorkomen dat dit een instituut wordt, blijft deze groep klein en vergadert deze niet meer dan één keer per jaar, tenzij de rekenkamercommissie dit vaker wenst. Er worden geen notulen gemaakt en er is geen ambtelijke bijstand nodig. Van de vier te benoemen leden zal het wenselijk zijn daarvan niet meer dan de helft uit coalitiepartijen aan te wijzen. Het moge duidelijk zijn dat de instelling van een klankbordgroep elk overig informeel contact tussen raads- en rekenkamercommissieleden onverlet laat. De verantwoording aan de voltallige raad – ook tussentijds – zoals al is geregeld in de verordening, blijft in de nieuwe verordening volledig in tact. De gehele raad immers is als zodanig opdrachtgever van de rekenkamercommissie en dat blijft zo.

Ad f)

Kijkend naar bijvoorbeeld besturen of raden van toezicht, is een termijn van 4 jaar een stuk praktischer in verband met de periode van inwerken. Wat betreft rekenkamercommissies heeft vier in plaats van twee jaar een ander voordeel. De herbenoeming zal minder meespelen in de overweging van de leden bij het kiezen van onderwerpen van onderzoek of de presentatie van kritische onderzoeksresultaten. Of de raad nu wel of niet gehoor geeft aan aanbevelingen van een rekenkamercommissie, het blijft van groot belang dat deze commissie zich niet terughoudender opstelt dan zij vanuit de zakelijke aard van haar werk denkt te moeten doen. Daarom is ook een horizon van vier jaar nodig voor een sterke gezonde rekenkamerfunctie.

6. Kanttekeningen

Naar aanleiding van de behandeling in het Forum Samenleving op 2 oktober 2018 zijn twee onderdelen door de indieners opnieuw bekeken.

A.

Budget

In verband met het budget voor de nieuwe rekenkamercommissie in het aanloopjaar wordt voorgesteld artikel 10, derde lid uit te breiden met de mogelijkheid van een overgang in de groei van het budget in het eerste jaar. Een en ander afhankelijk van de definitieve begroting voor 2019, zoals deze komende weken door de raad wordt vastgesteld. Daarnaast is in het tweede en derde lid van dit artikel een tekstverbetering aangebracht.

B.

Klankbordgroep

Voor artikel 8 inzake de klankbordgroep achten de indieners een wijziging van de verordening naar aanleiding van de forumdiscussie overbodig. De benoeming dient na vaststelling van de verordening in een volgende raadsvergadering plaats te vinden vóór de inwerkingtreding van deze verordening op 10 februari 2019. Indien de raad wenst dat de klankbordgroep gaat bestaan uit de vier leden die nu de agendacommissie vormen, dan kan dit bij de benoeming feitelijk worden geëffectueerd. Indieners merken wel op dat het in dat geval zuiver zou zijn de leden van zowel klankbordgroep als agendacommissie tegelijk (opnieuw) te benoemen, aangezien het gaat om een andersoortige taak die niet met die van de agendacommissie samenhangt.

Wijziging aan te brengen in de tekst van artikel 10 van de voorgestelde verordening:

Artikel 10 Budget

1. De rekenkamercommissie oefent haar taak uit binnen een aan haar door de raad toegekend budget;
2. De vergoeding van de Voorzitter van de Rekenkamercommissie is ~~vast te stellen~~ 800 euro per kwartaal en de vergoeding van de overige leden van de Rekenkamercommissie 700 euro per kwartaal. **Deze vergoeding wordt betaald uit het budget als bedoeld in het eerste en derde lid van dit artikel (toegevoegd).**
3. **Aan de Rekenkamercommissie wordt ~~vast te stellen~~ €50.000,- euro per jaar toegekend, van welk bedrag voor het jaar 2019 - afhankelijk van de ruimte in de begroting 2019 - eenmalig met maximaal 20% in neerwaartse zin kan worden afgeweken;**
4. De rekenkamercommissie is voor de besteding van het budget uitsluitend verantwoording verschuldigd aan de raad.

7. Financiën

Verhoging van het huidige budget van €23.670,- tot 50.000,- ; dekking volgt bij begrotingsbehandeling.

8. Vervolg

Werving voorzitter en leden rekenkamercommissie op basis van profielschets (bijlage) eind 2018, en benoeming in februari 2019.

9. Communicatie

Na besluitvorming wordt de nieuwe verordening bekendgemaakt in het Gemeenteblad via elektronische weg

10. Bijlagen

- Tekst oude verordening;
- Profielschets;
- Onderzoeksrapport Berenschot 2015- Onderzoek naar budgetten en samenwerking van gemeentelijke rekenkamers en rekenkamercommissies

Raadsbesluit (vervolg)

Rijswijk

de griffier,

de voorzitter,

J.A. Massaar, bpa

drs. M.J. Bezuijen